

Sanatta Marifet İltifat Dengesi

– M.Nihat Malkoç · 29 Kasım 2010

"Marifet iltifata tabidir, sermayesiz meta zayıdır" demiş atalarımız.... Yani yerinde ve zamanında yapılan iltifatlar, iltifat yapılan kişiyi kamçılıyarak onun başarı ve performansını fazlasıyla artırır. Güzel sözler ve samimi övgüler ferdin daha mükemmel eserler ortaya koymasını beraberinde getirir. Bu, bir anlamda yeteneklerin cilalanarak daha parlak ve göz alıcı olmasını sağlar. Zira kişisel becerilerin geliştirilmesinde iltifatın sihirli bir tesiri vardır.

İltifat bir çeşit ödüllendirme ve takdir anlamına gelir. Ödülün ille de maddî olması gerekmez. Hoş bir söz de bir çeşit ödüldür insanlar için.... Başka bir deyişle sözle kamçılama... Motivasyon için iltifattan daha etkili bir ilaç yoktur. Bazen bu, maddî ödüllerden daha etkili olabilir. Yeter ki samimi ve yerinde olsun; ölçüsü iyi ayarlanabilsin.

İltifat demek kişiyi körü körüne övmek değildir. Överken de gerekçe belirtmek gerekir. Aslında en zor iştir eleştirmenlik... Bunun ayarını ve kıvamını iyi tutturmak gerekir. Onun için eleştirmenleri de birer sanatkâr kabul ediyoruz. Onlara 'sanat eğitmenleri' demek de doğru bir ifade olsa gerek... Çünkü yerinde ve isabetli eleştiri kadar, kişiyi eğiten başka bir şey yoktur. Sanatkâr, isabetli eleştirilerden kendine pay çıkararak eksikliklerini giderir.

Millet olarak eleştiri algımız ne yazık ki yanlıştır. Eleştiri, sadece olumsuzlukları görmek olarak anlaşılıyor. Oysa olumluyla olumsuzu bir arada dile getirmek, bir çeşit kritik yapmaktır gerçek eleştiri... Sözünü ettiğim bu tarz eleştiri, tahammülsüz toplumlarda gelişmez. Biz de tahammülsüz insanlardan oluşan bir toplum olduğumuz için eleştiri bizde de gelişmemiştir. Bu, aslında gelişmemizin ve değişmemizin önünü tıkayan büyük bir engeldir.

Yerel ve ulusal olmak üzere bugüne kadar otuzun üzerinde ödül kazandım. Evimde plaket koyacak yer kalmadı desem abartmış olmam sanırım. Ödüllerimi sıralamaya kalksam herhalde birkaç sayfa tutar. Bu beni fevkalade mutlu ediyor; yazma şevkimi daha da artırıyor; hissiyatımı kamçılıyor. Ben bu bereketli kaynaktan besleniyorum. Eserimin beğenildiğini görmek bana enerji olarak yansıyor. Onun içindir ki bu durumu bilen ve yaşayan bir insan olarak beğendiğim eserlerin sahiplerine övgü dolu sözler sarf etmede cimri davranmıyorum. Biliyorum ki övgü; büyük küçük, kadın erkek herkes için bir ilaç kadar tesirlidir. Fakat bilinmelidir ki samimiyetten uzak olan övgüler bu tesiri sağlamaktan çok uzaktır.

'Marifet iltifata tabidir' der eskilerimiz... Samimi iltifat görmek dünyanın en güzel duygusudur. 'Samimi' sözünü özellikle vurguluyorum. Çünkü günümüzde iltifatın da ayarını bozdular. Ne yazık ki bu alanda da kantarın topuzu kaçtı. İnsanlar iltifatlarında da samimi değiller çok kere. Bunda, iltifat edenler kadar iltifat görenler de suçludur. Zira eleştiriye tahammül edemeyen fertlerden oluşan bir toplumuz. Adam

şiiir kitabı yayınlıyor. Size de getiriyor kitabını. Bir anlamda hediye ediyor size. Fakat açıkça söylemese de sizden kitapla ilgili bir yazı bekliyor. Okuyorsunuz şiiir kitabını. Aslında hiç de beğenmiyorsunuz. Bunu dile getirmek hiç de kolay değil. Çünkü size kitabını imzalayan kişi sizden nasihat değil, övgü dolu sözler bekliyor. Sözde eleştirmenler basıyor övgüyü. Fakat gerçek eleştirmenler gördüğü hataları açık yüreklilikle ifade ediyor. Bu sefer de kitabın sahibiyle bozuşuyorsunuz.

Bunları bizzat yaşayan biri olarak konuşuyorum. Bana da şairinden imzalı birçok kitap geldi bugüne kadar.... Nezaketle aldım, teşekkür ettim, okudum ve hakkında yazılar kaleme aldım. Beğenmediğime, gerekçelerini de sıralayarak açıkça 'beğenmedim' dedim. Beğendiklerimi de överken hiç cimri davranmadım. Hakkında olumsuz eleştirilerde bulunduğum bir kısım şair ve yazardan ondan sonra selam bile alamadım. Fakat doğru bildiğim yoldan sapmadım yine de... Bunu yaşayan biri olarak, iltifatın da samimi ve yalancı olanlarını ayırt etmek gerektiğine inanıyorum. Samimi eleştiriler aslında eleştirilen kişinin elinden tutmak, ona yol göstermek anlamı taşır. Beni önyargısız eleştirenler aslında benim gerçek dostlarımdır. Onlar benim yoluma ışık tutuyorlar aslında. Ödüllere de böyle bakıyorum ben. Zaten akıllı bir şair ve yazar ödülün niteliğini de anlayabilecek yetkinliktedir.